

RAAP-NOTITIE 3374

Plangebied Eltenseweg (ongenummerd) te Stokkum

Gemeente Montferland

**Archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventariserend
veldonderzoek**

Colofon

Opdrachtgever: Oostzee Stedenbouw

Titel: Plangebied Eltenseweg (ongenummerd) te Stokkum, gemeente Montferland; archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek

Status: eindversie

Datum: januari 2010

Auteur: *ir. E.H. Boshoven*

Projectcode: MOES

Bestandsnaam: NO3374_MOES

Projectleider: ir. E.H. Boshoven

Projectmedewerkers: niet van toepassing

ARCHIS-vondstmeldingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-waarnemingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer/CIS-code: niet van toepassing

Bewaarplaats documentatie: RAAP Oost-Nederland

Autorisatie: drs. S.W. Jager

ISSN: 0925-6369

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.

Leeuwendeldseweg 5b

1382 LV Weesp

Postbus 5069

1380 GB Weesp

telefoon: 0294-491 500

telefax: 0294-491 519

E-mail: raap@raap.nl

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2010

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Samenvatting

In opdracht van Oostzee Stedenbouw heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau in januari 2010 een bureau- en inventariserend veldonderzoek uitgevoerd in verband met de geplande bouw van een woning aan de Eltenseweg te Stokkum in de gemeente Montferland. Doel van dit onderzoek was allereerst het middels bureauonderzoek verwerven van informatie over bekende en te verwachten archeologische waarden teneinde een gespecificeerde verwachting op te stellen. Het doel van het veldonderzoek was vervolgens die verwachting te toetsen en, voor zover mogelijk, een eerste indruk te geven van de aard, omvang, datering, kwaliteit (gaafheid en conservering) en diepteligging van eventueel aangetroffen archeologische vindplaatsen. Op basis van de onderzoeksresultaten en de aard en omvang van de voorgenomen bodemingrepen in het plangebied is vervolgens een advies met betrekking tot archeologisch vervolgonderzoek geformuleerd.

Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek gold bij de aanvang van het veldonderzoek voor het plangebied een middelmatige verwachting voor het aantreffen van archeologische overblijfselen uit (hoofdzakelijk) de Middeleeuwen en de Nieuwe tijd.

Tijdens het veldonderzoek zijn in het plangebied evenwel geen aanwijzingen voor de aanwezigheid van een intacte archeologische vindplaats aangetroffen.

Gezien de onderzoeksresultaten en de voorgenomen ingrepen in het plangebied is geconcludeerd dat bij de uitvoering hiervan naar alle waarschijnlijkheid geen archeologische waarden zullen worden verstoord. Op basis hiervan wordt aanbevolen om geen aanvullend archeologisch vooronderzoek te laten verrichten en het plangebied vrij te geven.

Indien bij de uitvoering van de werkzaamheden onverwacht archeologische resten worden aangetroffen, dan is conform artikel 53 en 54 van de Monumentenwet 1988 (herzien in 2007) aanmelding van de desbetreffende vondsten bij de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap c.q. de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (vondstmelding via ARCHIS) verplicht.

Met betrekking tot de bevindingen van onderhavig onderzoek kan contact opgenomen te worden met de gemeente Montferland.

1 Inleiding

1.1 Kader en doelstelling

In opdracht van Oostzee Stedenbouw heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau in januari 2010 een bureau- en inventariserend veldonderzoek uitgevoerd in verband met de geplande bouw van een woning aan de Eltenseweg te Stokkum in de gemeente Montferland. Dit onderzoek diende te worden uitgevoerd omdat realisatie van de plannen zou kunnen leiden tot aantasting of vernietiging van mogelijk aanwezige archeologische resten. Doel van het bureauonderzoek was het verwerven van informatie over bekende en verwachte archeologische waarden teneinde een gespecificeerde verwachting op te stellen. Doel van het veldonderzoek was het toetsen van die gespecificeerde archeologische verwachting en, indien mogelijk, een eerste indruk geven van de aard, omvang, datering, kwaliteit (gaafheid en conservering) en diepteligging van eventueel aangetroffen archeologische resten. Op basis van de onderzoeksresultaten en de aard en omvang van de voorgenomen bodemingrepen is vervolgens in hoofdstuk 4 een advies geformuleerd met betrekking tot eventueel archeologisch vervolgonderzoek.

1.2 Administratieve gegevens

Het plangebied (120 m²) ligt ten zuiden van de Eltenseweg, naast de bestaande woning Eltenseweg 9 en tegenover de woning Eltenseweg 12. Het gebied staat afgebeeld op kaartblad 40H van de topografische kaart van Nederland (schaal 1:25.000); de centrumcoördinaat is 212.180/432.407. Het perceel staat kadastraal bekend onder gemeente Bergh, sectie F, nummer 2578.

1.3 Toekomstige situatie

Het is de bedoeling dat in het plangebied een woonhuis zal worden gerealiseerd met afmetingen van 8 x 15 m. In dit stadium is nog niet bekend of de nieuwbouw wordt onderkelderd. Uitgangspunt bij onderhavig onderzoek is dat de bodem tot in de C-horizont van de ter plaatse aanwezige pleistocene afzettingen wordt verstoord en daarmee schade kan worden toegebracht aan het (eventueel) aanwezige bodemarchief.

1.4 Onderzoekopzet en richtlijnen

Het onderzoek omvatte een bureau- en een veldonderzoek. Het veldonderzoek bestond uit een karterend booronderzoek. Het onderzoek is uitgevoerd volgens de normen van de archeologische beroepsgroep (zie artikel 24 van het Besluit archeologische monumentenzorg). De Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA, versie 3.1), beheerd door de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB; www.sikb.nl), geldt in de praktijk als richtsnoer. RAAP beschikt over een opgravingsvergunning, verleend door de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Zie tabel 1 voor de dateringen van de in dit rapport genoemde archeologische perioden. Achter in dit rapport is tevens een lijst met gebruikte afkortingen opgenomen.

2 Bureauonderzoek

2.1 Methodes

Het bureauonderzoek is uitgevoerd om een gespecificeerde archeologische verwachting op te stellen. Daartoe zijn reeds bekende archeologische en aardkundige gegevens verzameld en is het grondgebruik in het plangebied in het heden en verleden geïnterpreteerd.

Geraadpleegd zijn de volgende bronnen:

- het ARCHEologisch Informatie Systeem (ARCHIS);
- de Archeologische Monumenten Kaart (AMK);
- literatuur alsmede historisch en aardkundig kaartmateriaal (zie literatuurlijst);
- de recente topografische kaart 1:25.000;
- recente luchtfoto's uit Google Earth (<http://www.earth.google.com>);
- het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN);
- het informatiesysteem Kennis Infrastructuur CultuurHistorie (KICH);
- de gemeentelijke archeologische verwachtingskaart.

2.2 Resultaten

Huidige situatie

Het plangebied is momenteel in gebruik als grasland. Volgens het Actueel Hoogtebestand Nederland (<http://www.ahn.nl/>) bedraagt de maaiveldhoogte in het plangebied ongeveer 17,5 m +NAP.

Aardkundige situatie

Geo(morfo)logie

Het plangebied correspondeert, geomorfologisch gezien, met een glooiing van hellingafspelingen (Stiboka/RGD, 1980: code 4H3). Net ten westen van het plangebied doorsnijdt een zogeheten droog dal deze zone.

Bodem

De bodem in het plangebied bestaat uit gooreerdgronden met grof zand en grind (Stiboka, 1975: code gpZn30).

Bekende archeologische waarden

ARCHIS en AMK

In ARCHIS staan geen archeologische monumenten geregistreerd uit het plangebied of de nabije omgeving (straal van circa 500 m). Wel is op ruim 400 m ten noordoosten van het plangebied bij

een archeologisch booronderzoek een fragment kogelpotaardewerk aangetroffen (Late Middeleeuwen; CAA-nr. 56036).

Gemeentelijke archeologische verwachtingskaart

Volgens de gemeentelijke archeologische verwachtingskaart geldt voor het plangebied een middelhoge kans op het aantreffen van archeologische waarden (Gazenbeek e.a., 2008).

Historische kaarten

De oudst bekende vermelding van Stokkum stamt uit 1240 als Stokhem. Het achtervoegsel '-hem' doet vermoeden dat Stokkum als zodanig reeds in de Vroege Middeleeuwen bestond. De geraadpleegde historische kaarten (www.watwaswaar.nl) bevatten geen concrete aanwijzingen voor de aanwezigheid van archeologische waarden in het plangebied. Het plangebied was in de 19e eeuw agrarisch in gebruik.

KICH en molendatabase

Het raadplegen van het cultuurhistorische informatiesysteem KICH (<http://www.kich.nl>) en de molendatabase (<http://www.molendatabase.nl>) heeft geen relevante archeologische informatie opgeleverd.

Gespecificeerde archeologische verwachting

Op basis van de landschappelijke ligging, t.w. een glooiing van hellingafzettingen, kan aan het plangebied een middelmatige archeologische verwachting worden toegekend. Deze verwachting is vooral van toepassing op archeologische overblijfselen uit de Middeleeuwen en de Nieuwe tijd. De archeologische resten kunnen direct onder de bouwvoor worden verwacht, t.w. op een diepte van 30-40 cm.

3 Veldonderzoek

3.1 Methodes

Het inventariserend veldonderzoek (IVO) bestond uit een karterend booronderzoek. De onderzoeksmethode voor het veldwerk is bepaald op basis van de resultaten van het bureauonderzoek (gespecificeerde archeologische verwachting) en het protocol inventariserend veldonderzoek uit de KNA versie 3.1 (stroomdiagram 'keuze onderzoeksmethode karterende fase' en 'Leidraad inventariserend veldonderzoek deel karterend booronderzoek').

Tijdens het veldonderzoek zijn vijf boringen verricht. Vanwege de beperkte oppervlakte en de vorm van het plangebied zijn de boringen zo gelijkmatig mogelijk over het plangebied verdeeld (figuur 1). De gehanteerde boordichtheid wordt geschikt geacht voor het opsporen van de meeste in dit gebied te verwachten nederzettingsterreinen. Deze methode is niet geschikt om verkavelingspatronen, graven en andere zeer lokale archeologische resten in kaart te brengen (Tol e.a., 2004).

Er is geboord tot maximaal 1,0 m -Mv met een Edelmanboor met een diameter van 15 cm. De boringen zijn lithologisch conform NEN 5104 (Nederlands Normalisatie-instituut, 1989) beschreven en met meetlinten ingemeten (x- en y-waarden). Het opgeboorde materiaal is gezeefd met een zeef met een maaswijdte van 0,5 cm; het zeefresidu is met het blote oog geïnspecteerd op het voorkomen van archeologische indicatoren (zoals houtskool, vuursteen, aardewerk, metaal, bot en verbrande leem).

3.2 Resultaten

Geologie en bodem

De bodem in het plangebied bestaat uit matig siltig, matig tot uiterst grof zand dat hier als gevolg van hellingwaartse erosie terecht is gekomen (hellingafzettingen). De bodemopbouw laat daarbij een gelaagdheid zien met zwak en sterk grindhoudend niveaus. De boringen lieten allemaal een AC-profiel zien. De A-horizont heeft een gemiddelde dikte van 30 cm. Ter hoogte van één boring (nr. 5) bleek de bodem verstoord tot een diepte van 70 cm -Mv. In de verstoorde laag is recent puin (waaronder plastic) aangetroffen.

Archeologie

Tijdens het veldonderzoek zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen. Er is derhalve geen aanleiding om de aanwezigheid van een archeologische vindplaats in het plangebied te vermoeden.

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1 Conclusies

Uit het veldonderzoek is gebleken dat het plangebied op een glooiing van hellingafzettingen ligt. Voorts werd geconstateerd dat de bovengrond verstoord is tot in de C-horizont. Het oorspronkelijke bodemprofiel bleek geheel verploegd. Geen van de boringen leverde aanwijzingen op voor de aanwezigheid van archeologische overblijfselen. Op grond hiervan kan worden geconcludeerd dat bij de uitvoering van de werkzaamheden naar alle waarschijnlijkheid geen archeologische waarden zullen worden verstoord.

4.2 Aanbevelingen

Op basis van de resultaten van dit onderzoek wordt voor het plangebied in het kader van de voorgenomen bodemingrepen geen archeologisch vervolgonderzoek aanbevolen. Indien bij de uitvoering van de werkzaamheden onverwacht archeologische resten worden aangetroffen, dan is conform artikel 53 en 54 van de Monumentenwet 1988 (herzien in 2007) aanmelding van de desbetreffende vondsten bij de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, i.c. de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (vondstmelding via ARCHIS) verplicht.

Met betrekking tot de bevindingen van onderhavig onderzoek kan contact worden opgenomen met de gemeente Montferland.

Literatuur

- Deeben, J.H.C. (red.)**, 2008. De Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW), derde generatie (Rapportage Archeologische Monumentenzorg 155). Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort (info: www.cultureelerfgoed.nl).
- Gazenbeek, G., R. Exaltus & J. Oerbons**, 2008. Cultuurhistorische waardenkaart gemeente Montferland. ArchoPro Archeologisch Rapport 828 (concept, april 2008).
- Lange, G.W. & J.A.M. ten Cate**, 1985. Geomorfologische kaart van Nederland, schaal 1:50.000. Blad 40 West Arnhem, Stichting voor Bodemkartering/Rijksgeologische Dienst, Wageningen/Haarlem.
- Nederlands Normalisatie-instituut**, 1989. Nederlandse Norm NEN 5104, Classificatie van onverharde grondmonsters. Nederlands Normalisatie-instituut, Delft.
- Rijksgeologische Dienst**, 1977. Toelichtingen bij de Geologische Kaart van Nederland 1:50.000. Blad Arnhem Oost (40O). Haarlem 1977.
- Stiboka**, 1975. Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000. Toelichting bij de kaartbladen 40 West Arnhem en 40 Oost Arnhem, Stichting voor Bodemkartering Wageningen.
- Stiboka/RGD**, 1980. Geomorfologische kaart van Nederland, schaal 1:50.000. Blad 40 Arnhem, Stichting voor Bodemkartering Wageningen.
- Tol, A., P. Verhagen, A. Borsboom & M. Verbruggen**, 2004. Prospectief boren; een studie naar de betrouwbaarheid en toepasbaarheid van booronderzoek in de prospectiearcheologie. RAAP-Rapport 1000. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.

Gebruikte afkortingen

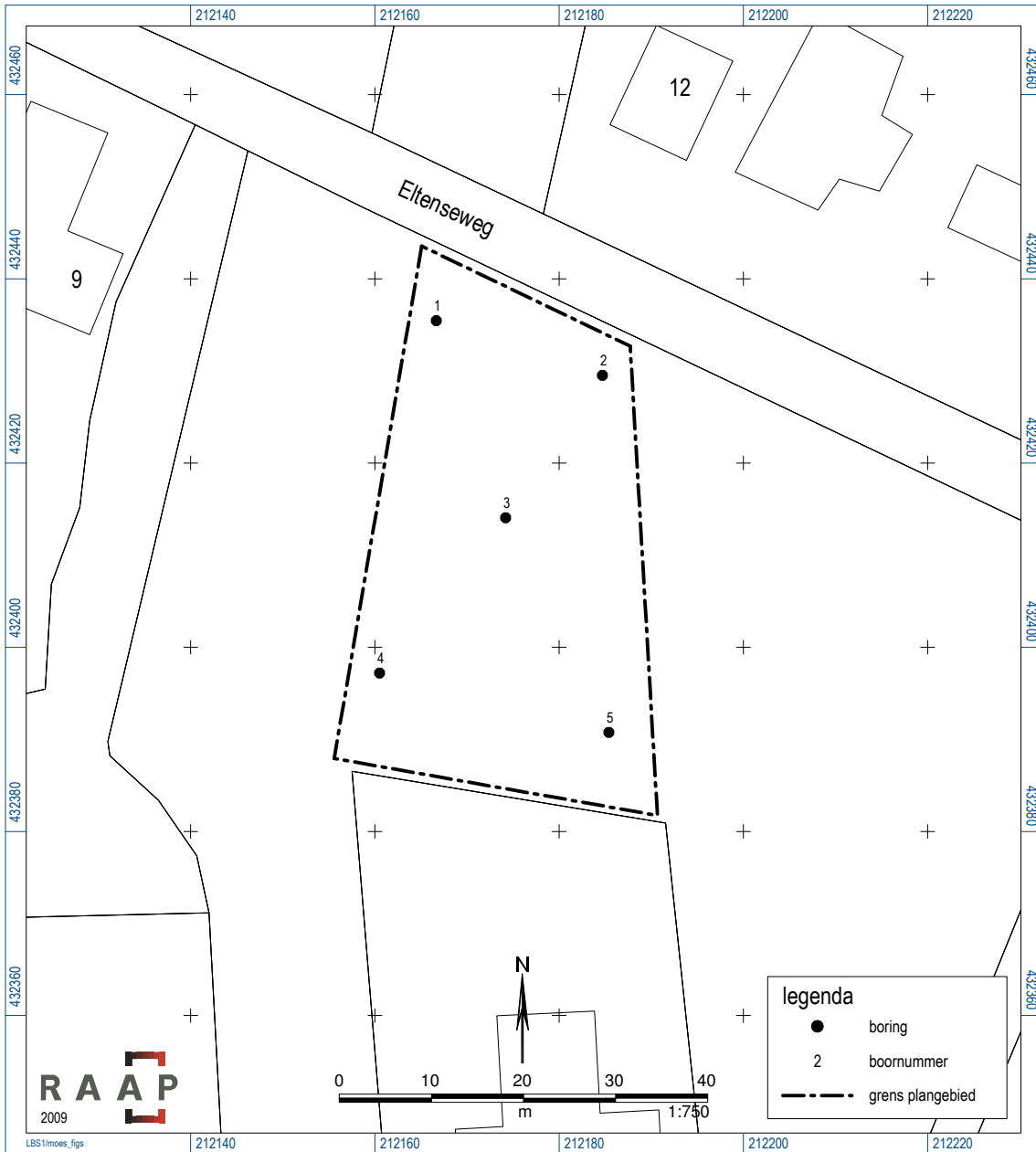
AHN	Actueel Hoogtebestand Nederland
AMK	Archeologische MonumentenKaart
ARCHIS	ARChEologisch Informatie Systeem
KICH	KennisInfrastructuur CultuurHistorie
KNA	Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie
-Mv	beneden maaiveld
NAP	Normaal Amsterdams Peil

Overzicht van figuren, tabellen en bijlagen

Figuur 1. Boorpuntenkaart.

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

Bijlage 1. Boorbeschrijvingen.

Figuur 1. Boorpuntenkaart.

Archeologische perioden		Datering (gekalibreerd)
Nieuwe tijd		
Middeleeuwen	Laat	1500
	Vroeg	1050
Romeinse tijd	Laat	450
	Midden	270
	Vroeg	70 na Chr. 12 voor Chr.
IJzertijd	Laat	250
	Midden	500
	Vroeg	800
Bronstijd	Laat	1100
	Midden	1800
	Vroeg	2000
Neolithicum (Nieuwe Steentijd)	Laat	2850
	Midden	4200
	Vroeg	4900 / 5300
Mesolithicum (Midden Steentijd)	Laat	6450
	Midden	8640
	Vroeg	9700
Paleolithicum (Oude Steentijd)	Laat	35.000
	Midden	300.000
	Vroeg	

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

Bijlage 1: Boorbeschrijvingen

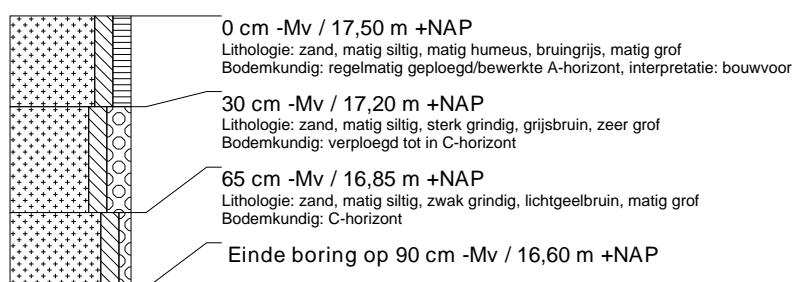
boring: MOES-1

beschrijver: EB, datum: 4-1-2010, X: 212.167, Y: 432.435, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 40H, hoogte: 17,50, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-15 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Gelderland, gemeente: Montferland, plaatsnaam: Stokkum, opdrachtgever: Oostzee Stedenbouw, uitvoerder: RAAP Oost

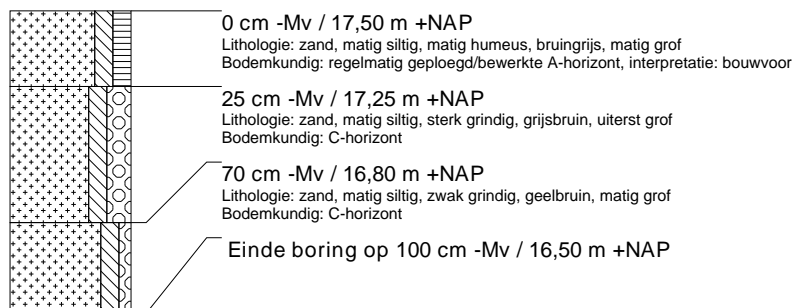
boring: MOES-2

beschrijver: EB, datum: 4-1-2010, X: 212.185, Y: 432.430, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 40H, hoogte: 17,50, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-15 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Gelderland, gemeente: Montferland, plaatsnaam: Stokkum, opdrachtgever: Oostzee Stedenbouw, uitvoerder: RAAP Oost

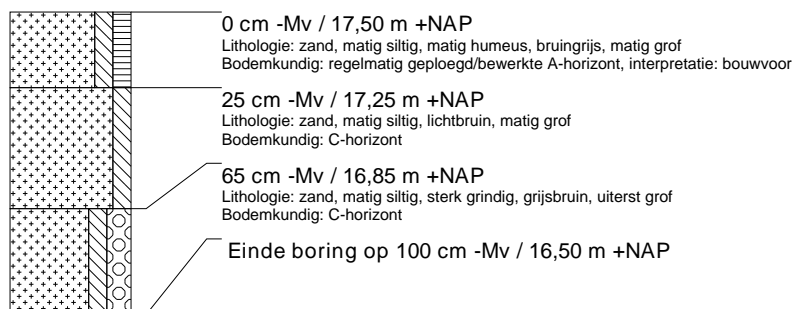
boring: MOES-3

beschrijver: EB, datum: 4-1-2010, X: 212.174, Y: 432.414, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 40H, hoogte: 17,50, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-15 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Gelderland, gemeente: Montferland, plaatsnaam: Stokkum, opdrachtgever: Oostzee Stedenbouw, uitvoerder: RAAP Oost

boring: MOES-4

beschrijver: EB, datum: 4-1-2010, X: 212.161, Y: 432.397, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 40H, hoogte: 17,50, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-15 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Gelderland, gemeente: Montferland, plaatsnaam: Stokkum, opdrachtgever: Oostzee Stedenbouw, uitvoerder: RAAP Oost

boring: MOES-5

beschrijver: EB, datum: 4-1-2010, X: 212.185, Y: 432.396, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 40H, hoogte: 17,50, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-15 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Gelderland, gemeente: Montferland, plaatsnaam: Stokkum, opdrachtgever: Oostzee Stedenbouw, uitvoerder: RAAP Oost

